

Az intézmény ökoiskolai tevékenységének bemutatása

Környezeti nevelés színterei az iskolánkban

2014-ben iskolánk elnyerte az ÖKOISKOLA és a MADÁRBARÁT iskola címet.

2019 augusztusában iskolánk elnyerte az Örökös Ökoiskola címet. Fontosnak tartjuk a környezettudatos gondolkodás fejlesztését alsó és felső tagozaton egyaránt, alapelv, hogy a környezeti nevelés beépüljön az iskola nevelési programjába, a gyermekek mindennapjaiba. Iskolánk tanulói, nevelői tudatosan figyelnek a környezetük védelmére. A nevelőtestület véleménye, hogy a fenntarthatóságra nevelés egyik legalkalmasabb helyszíne az iskola, a személyes példaadás és a közösség ereje, ezek a tényezők segítik az intézményünk környezetvédelmi munkájának hatékonyságát. Évek óta az iskola esemény naptárán végigtekintve számos környezeti nevelési témájú, a fenntarthatóságra nevelő programmal találkozunk.

Vannak évről-évre ismétlődő programjaink, de minden tanévben igyekszünk új elemekkel is színesíteni a környezetvédelemhez, fenntarthatósághoz kapcsolódó foglalkozásainkat. Éves Környezeti Nevelési Munkatervünk havi bontásban részletezi feladatainkat, programjainkat, melynek elkészítése az iskolavezetés, a tanárok, az alkalmazottak, a tanulók és a szülők bevonásával történik. Az iskola tevékenységeiről és ezek környezetre való hatásáról legalább évente felmérés készül, mely tartalmazza:

- a) a tanulók és a nevelőtestület környezettudatosságáról szóló beszámolót
- b) az iskola mindennapi működéséhez szükséges víz-, gáz-, áram-, fűtőanyag használatát, az anyag-és hulladékgazdálkodást.

Tanórán

Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemlélet formálása, amely során lehetőség van a helyes értékrend, természethez fűződő viszony kialakítására. Ez minden szaktanár feladata, a megvalósítást viszont nagymértékben befolyásolja, hogy milyen tantárgyról is van szó. Több tantárgy oktatását többé-kevésbé a környezeti nevelési komponensek eddig is tartalmazták, de ezek tervszerű alkalmazása, összehangolása gondos tervezést igény. Az adott témákhoz hozzárendeljük a megfelelő környezetvédelemmel kapcsolatos ismereteket. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos feladatok, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos és audiovizuális lehetőségeit is kiaknázzuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tarjuk, hogy diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt az alsó tagozatban

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A környezeti nevelés tantervbe illesztésének egyik megvalósítási módja a "beleoldás". Beleoldásnak vagy tematikus tanításnak nevezzük azt a módszert, amikor a környezeti nevelési fogalmakat, feladatokat és példákat a már meglévő tantervi célkitűzésekbe építik be. Ezt a módszert alkalmazhatjuk egyetlen téma tanításánál, vagy úgy is, hogy az egész tantervet áthatja a környezeti nevelés szemlélete. A megszokott tananyag kiegészítését és kibővítését adják a környezeti nevelési témák.

Az erkölcstan tantárgyba adaptáltuk a fenntartható fejlődés szemléletének

tudatosításához nélkülözhetetlen ismereteket. Célunk annak tudatosítása, hogy a népesség és a fogyasztás növekedése hatással van a Földünkön végbemenő éghajlati változásokra, ezeket vizsgáljuk globális szinten. Ezt követően szűkebb környezetünkben lokális szinten tárjuk fel a környezeti problémákat, majd a szemléletformálás beteljesedéseként életmódváltásról, takarékoságról, etikáról tanulunk.

Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt a felső tagozatban

Természettudományos tantárgyak: földrajz, biológia, kémia, fizika, matematika. Ezekben a tantárgyakban nagyon sokféle környezet – és egészségvédelemmel kapcsolatos oktatási anyagot gyűjtöttünk az internetről és adekvátan alkalmazzuk a tanítási órákon.

Osztályfőnöki órákon a fenntartható fejlődés, a környezetvédelem rendszeres témaként sorra kerül, emellett drog, alkohol, dohányzás témakörei is érintettek. Az ilyen típusú előadásokat gyakran külső előadó meghívásával szervezzük.

Téma az energiatakarékosság, újrahasznosítás, környezetet és testet kímélő étkezési szokások, az adalékanyagok nyomon követése egyes táplálékokban, E-betűs jelzések.

A készségtárgyak szerepe a környezeti nevelésben:

A készségtárgyak úgy, mint technika, ének, rajz, technika és testnevelés tantárgyak keretein belül sokféle lehetőség nyílik a tanulók szemléletformálására a környezetvédelem területén. A tanórák célja lehet a különböző művészeti tevékenységek, mozgásformák, barkácsolási technikák bemutatása, mely a szabadidős tevékenységek hasznos eltöltésére ösztönözheti a tanulókat.

Ének: Hagyományok ápolása, a múlt megismerése, egyszerű zenei eszközök készítése hulladék anyagból, a kultúra iránti érdeklődés felkeltése-

Rajz, technika: maradék anyagok, újrahasznosítható anyagok, környezetbarát anyagok felhasználása, újrapapír használat, környezetbarát rajzeszközök, környezeti nevelési rajzpályázatok jó alkalmat kínálnak az adott témában való elmélyülésre, régi mesterségek megismerése.

Testnevelés: a mozgás öröme, egészséges életmód, szabadidős sportok

megismertetése, tantervbe épített úszásoktatás.

Tanórán kívüli programok

Már megvalósult, szokássá – készséggé vált mindennapos, illetve évenként ismétlődő tevékenységeink:

- Évente két alkalommal papírgyűjtést szervezünk
- **Szelektíven gyűjtünk** papírt, PET palackot, kupakot, használt olajat, szárazelemet
- A rontott fénymásolatok, fölöslegessé vált irodai papírok másik oldalát felhasználjuk: röpdolgozatok íratásához, rajzoláshoz
- Év elején egyre több kollégánk nem kér új füzetet, dolgozatfüzetet, lehet a tavalyit folytatni
- A gyerekek legtöbbje dobozban hozza uzsonnáját
- Az alsós osztályoknál szokás a tízóraihoz és uzsonnához textil szalvéta leterítése az iskolapadra
- A tanulmányi kirándulások, az **erdei iskolai** programok: Az alsó tagozat harmadik és negyedik évfolyama és a felső tagozat évi rendszerességgel erdei iskolai programon vesz részt. Ezek lehetnek szolgáltatótól megrendelt programok, vagy saját szervezésűek (növény és állat határozó, kirándulási kultúra kialakítása, helyismeret, ismerkedés a helyi szokásokkal, vízminőség vizsgálat, tanulók szoros kapcsolatba kerülnek a természeti környezettel, meglátják szépségeit, megfigyeltetik velük a természetet ért károsodásokat, és segítik őket a környezetért felelős ember tulajdonságainak kialakításában, sok – sok mozgás, csapatépítés, stb).
- **nyári szüneti iskolai táborok** nevelési célja a környezeti nevelés. Programunk elsődleges célja a falu természeti környezetének megismerése, megóvása, ezen belül környezetvédelem otthon és az iskolában, energiatakarékosság, hulladékgazdálkodás, környezettudatos vásárlás, méltányos kereskedelem, természetvédelem. (pl Látogatás az Érdi Vízműbe)
- A decemberi Luca napi vásáron természetes anyagokból készült ajándékokat

árusítanak a gyerekek, illetve medvehagyma krémtől elkezdve a levendulásszapponon át a bazsalikomos hagymalekvárokig mindent hoznak, amit otthon készítenek el.

- Minden tanévben változatos programokkal megemlékezünk a **jeles környezetvédelemhez kapcsolódó napokról**: Állatok világnapján hulló kiállítás és fajok bemutatásán vehetnek részt a tanulók. Víz világnapján „Öltözz kékbe!”, Madarak és fák napján ismeretszerző játékos feladványokon keresztül ismerkednek a tanulók a nevezett fa- és madárfajtákkal. Föld napján „Gyere zöldbe!” és ásványkiállítás, előadás várja az érdeklődőket. A délelőtti **növény csere-bere program** várva várt esemény most már évek óta. Környezetvédelmi Világnapon túrázunk, Felelős Állattartás Napján az Etyeki állatmenhelyről érkezik előadó, aki a felelős állattartás fontosságára és szabályaira hívja fel a figyelmet. Ezek rendszerint egész napos/hetes projektet jelentenek, előadásokkal, akadályversennyel, gyalogtúrával egybekötve.
- Ősszel és tavasszal iskolatakarítást **"ÖKONAP"**-ot szervezünk, **Tegyük szebbé gyermekeink környezetét!** – felhívásra tanulók, szülők, pedagógusok együtt munkálkodnak egy jó ügy érdekében. Cél: saját tanulói környezet kialakítása, veteményeskert, komposztáló napi gyakorlatban való alkalmazása, iskolakert gondozása, konstruktív szemléletmód érvényesítése (felfedező tanulás, életszerű szituációk). A **testvérosztályoknak közös ökokert parcellájuk** van, melyet közösen gondoznak egész évben.
- Rendszeres **szemétszüretet szervezünk a faluban** ősszel és tavasszal. Ilyenkor minden osztály egy-egy utcát vállalva teszi szebbé a környezetet. Ezen kívül országos felhívásoknak is eleget téve, kapcsolódunk be a tisztasági programba.
- Téli időszakban **madárodúk készítése, kihelyezése, madarak etetése** a feladat
- Nagy gondot fordítunk az **energiatakarékosságra**: a csöpögő csapok, folydogáló wc-k „jelentése”, a villanyok lekapcsolása órák után, ezt a munkát, tanulókból álló **"Energiakommandó"** végzi.

- Az iskola folyósói és tantermei zöldek: rengeteg szobanövényünk van, amit tanulóink, tanáraink nagy gonddal ápolnak
- A homokozónk fagerendákkal körbevett, és igyekszünk természetes anyagú játékokat vásárolni a szabadidő vidám eltöltéséhez
- Rendszeresen részt vesznek diákjaink a polgárvédelmi- és elsősegélynyújtás és madárbarát **versenyeken** és szép eredményeket érnek el kerületi szinten
- Közlekedésbiztonsági napon a gyalogos és kerékpáros közlekedést népszerűsítjük: „**Gyere gyalog iskolába!** Kerékpáros közlekedési szabályokkal ismerkednek tanulóink a Budaörsi rendőrkapitányság közlekedésrendészeti osztály dolgozói segítségével
- Adománygyűjtő akció: rendszeresen bekapcsolódunk a különböző karitatív szervezetek gyűjtési akcióiba. A világ eseményeit követve, felhívjuk tanulóink figyelmét a nehéz sorsú térségek problémáira és szervezünk az iskolán keresztül adománygyűjtést. (Kárpátaljai szőlősgyulai gyerekek, Karácsonyi cipősdoboz ajándék)
- Tanártovábbképzések a fenntarthatósággal kapcsolatban
- Az iskola mellett haladó főúton gyalogátkelőhely létesült, így a gyerekeket szívesebben engedik a szülők gyalog vagy kerékpárral iskolába jönni
- Ősszel és tavasszal az iskola előtt **forgalomszámlálást végzünk**, ahol dokumentáljuk a gyalog, illetve különböző járművekkel érkezőket: kerékpár, autó, roller, gördeszka
- Fedett, zárható **kerékpártárolónk** minden gyerek és tanár rendelkezésére áll
- 2018 őszén **természettudományos szaktanterem** lett kialakítva
- Az iskola udvarát **virágos-ligetes iskolaudvarrá** alakítottuk: **Év fája tanösvényt, gyógynövénykertet, ökokertet, mezítlábas parkot, komposztálót, esővízgyűjtőt** hoztunk létre.
- Természetismereti szakkör működik felsőtagozaton

Az elmúlt három év legfontosabb fejlesztései az ökoiskolai munka terén

1. Szemléletformálás, tudatformálás az iskolában

Legnagyobb eredménynek tekintjük a szervezett keretek között működő környezeti nevelési programok bevezetését, dokumentálását, elemzését. Folyamatosan egyre több tanuló, szülő és iskolai alkalmazottat sikerült bevonni az Ökosuli programokba.

2. Bevezettük a **Tanyaprogramot**, mellyel tanulóink az Etyeki állattenyésztési telepre, tejüzembe látogatnak, megismerkednek a kukoricabetakarítás menetével, növénytermesztés jelentőségével, rendszeres üzemlátogatást tesznek tanulóink a helyi Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóintézetbe;
3. **Iskolaudvar adottságainak kihasználása:** Iskolánk szép parkkal rendelkezik. Ez a program magába foglalja az iskola külső környezetének parkosítására, a kényelmes, kulturált pihenés feltételeinek megteremtésére és fenntartására irányuló tevékenységet. Egynyári növényeket ültetünk és gondozunk. Virágládákat gondozunk. Minden osztálynak van kijelölt területe, padja az iskola parkban, aminek a gondozásáért felel. A tanulócsoporthoz tartozó gondozzák a termükben lévő virágokat. A parkban létrehoztunk egy kinti tanulószarkot is.
 - Kialakítottuk az **Év fája tanösvényt**, melyet minden évben bővítünk, és mint Madárbarát iskola a Madarak és fák napján elültetjük az év fáját.
 - Az iskola udvarán helyet kapott **Kneipp-ösvény** eltérő anyagú felületek: kavicsos, köves, zúzott köves, fenyőkéreg, fakorong, tőzeg, fenyőtoboz, téglák, kiskockakő, váltakoznak. A gyerekek imádják, ahogy gyalognak végig lábbeli nélkül. A mezítlábas séta ráadásul jótékony hatást fejt ki a szervezetre azáltal, hogy üdítő talpmasszázs-ként pezdíti fel a vérkeringést és az érrendszert és kivédi a lúdtalp kialakulását, nem csak gyerekeknek, hanem szülőknek és nagyszülőknek is ajánlott.
 - A közelben levő **fűszer- és gyógynövény kert** a szaglásunkat teszi próbára. Iskolának saját gyógynövényes kertje van, ahol többek közt mentát, rozmaringot, zsályát, kakukkfűvet, citromfűvet, körömvirágot, oregánót és tárkonyt termelünk. Minden osztálynak van egy-egy gyógynövényes minikertje az udvaron, amit ők tartanak rendben. A fűszerekkel az iskolai rendezvények ételeit ízesítik. A gyógynövényekből teát kóstolnak a diákok.

Az elmúlt három évre tervezett, de meg nem valósult fejlesztések felsorolása és annak bemutatása, hogy mi hiúsította meg a vállalat

1. Környezetbarát anyagokból készült udvari játszóeszközök, színpad telepítése civil szervezet és Henkel Magyarország Kft pályázati támogatásával szeretnénk megvalósítani, de a munkálatok műszaki akadályok miatt elhúzódnak.
2. DADA (Dohányzás-Alkohol-Drog-AIDS) a Magyar Rendőrség általános iskolai ifjúságvédelmi, bűnmegelőzési programjának elmaradás. Nem volt előadó, akit tudtak volna a budaörsi rendőrségről küldeni.
3. Vesd bele programhoz való kapcsolódás. Két évig szünetelt a program, ezért nem vettük be az éves munkatervbe.

Vállalásaink

1. Napjaink fogyasztói társadalmában a vállalkozások profitorientáltsága mértéktelen fogyasztásra buzdít. A média ontja a reklámokat, amelyek a legkülönbözőbb árucikkek megvásárlását népszerűsítik.

Az ügyes reklámszakemberek által készített reklámok kiszolgáltatottá teszik a fogyasztót. Arra ösztönzik, hogy a valódi szükségleteinél többet vásároljon. Ezzel megnő a kidobásra ítélt tárgyak tömege, ami tovább szennyezi környezetünket.

Így jövőnk szempontjából nagy szerepe van a **tudatos fogyasztói magatartás kialakításának**.

Ennek érdekében legfontosabb céljaink és feladataink a következők:

- Már általános iskolás korban fel kell hívnunk a figyelmet a mértéktelen fogyasztás veszélyeire, környezeti hatásaira.
- Kritikai magatartást kell kialakítanunk a médiában elhatalmasodó reklám kampánnyal szemben.
- Ki kell alakítanunk azokat a döntési képességeket, melyek gyermekeinket hozzásegítik felnőtt korukban ahhoz, hogy tudatosan tudjanak választani a szükséges és szükségtelen, valamint az értékes és értéktelen között.
- Környezeti nevelésünknek legyen része a környezettudatos fogyasztói magatartás elsajátíttatása.

- A tanítási órák tananyagában megjelennek a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak
- Tanórán kívüli tevékenységeket szervezünk: vetélkedők, versenyek, rendezvények formájában.
- Iskolán kívüli foglalkozások témája: piaci séták, kirándulások, környezetvédelmi külső foglalkozások
- Alkalmazzuk a következő módszertani lehetőségeket:
 - Médiafigyelés, reklámkritikák
 - Döntéshozatali képesség erősítése döntéshelyzetek kialakításával
 - Szituációs játékok, esetelemzések, érveléstechnikai gyakorlatok

2. A szemléletformálás, tudatformálás területén minden tanulónak oktatási segédanyagot biztosítása. A Diákcsemege iskolai kiadványunk mellékleteként szerepel az **Ökosuli Hírlevél**, melyet minden családhoz ingyen eljuttatunk. Ezt a környezetvédelemről szóló lapot – melyben a globális aktualitások mellett a helyi problémákra is felhívjuk a figyelmet - az iskola honlapjára is felkerül. A hírlevélben tanulóink írásai és a tanulók által végzett felmérések is szerepelnek /reklámkutatás, közlekedési, forgalomszámlálási felmérés, környezettudatosság mérése tanulóinknál, kérdőíves felmérés a lakosság körében a globális klímaváltozásról/.

3. **Energiatakarékos környezetkímélő játékok készítése.**

E.ON **EnergiaKaland tanulási program** beépítése a tananyagba. A program célja, hogy segítsen a pedagógusoknak az energiatudatosság kialakításában, és a gyerekeknek, a tanulóknak az energiával kapcsolatos tudás bővítésében, kompetenciák fejlesztésében. A diákok a legfontosabb adatok és tények megismerésén kívül az energia előállításával, elosztásával és felhasználásával kapcsolatos feladatokban virtuális döntéseket is hozhatnak és megismerhetik döntéseik hatásait is. Megújuló energiaforrások egyszerű kivitelezése: első napelemek az iskolaudvaron. 1<http://www.energiakaland.hu/>

